

Oijen en Teeffelen

Uit de gegevens betreffende **Arnolda alias Ardijna of Ardina van Ingen** (geboren in 1776] en haar echtgenoot **Henricus van der Heijden** (geboren in 1777) blijkt dat zij beiden overleden zijn in Oijen en Teeffelen. Klaarblijkelijk hebben zij enige tijd in deze gemeente gewoond.

Bij een bezoek aan de internetsite van het Brabants Historisch Informatie Centrum kan men de geschiedenis van beide plaatsen vinden. Over beide plaatsen wordt het volgende geschreven,

De gemeente **Oijen en Teeffelen**, 1.382 ha groot, lag in het noordoosten van Noord-Brabant. Aan drie kanten stroomde de Maas erlangs en aan de landzijde grensde ze aan de gemeenten Lithoijen, Oss en Megen.

De gemeente ontstond in de Franse Tijd door samenvoeging van het Gelderse **Oijen** en het Megense **Teeffelen**. Op 20 september 1814 werd **Oijen** weer Brabants en sinds 1939 maakt het met **Teeffelen** deel uit van de gemeente **Lith**.

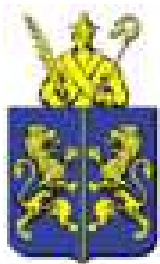

[bron: J. Kuyper, Gemeente Atlas van de Provincie Noordbrabant (Leeuwarden 1865), herdruk Groningen 1982]

De naam

Plaatsnamen met 'ooi' en 'aai' zijn talrijk in het rivierengebied. Letterlijk betekenen ze: bij het water gelegen. Vaak liggen deze plaatsen in of bij een bocht in de rivier. In het Brabantse Oijen zijn deze kenmerken duidelijk aanwezig. Het dorp wordt zelfs voor driekwart omspoeld door de Maas. Ook de naam 'Teeffelen', in het dialect 'Teffelen', heeft een natte oorsprong: 'effa' is water. "Teeffelen" is dus letterlijk "bij het water".

Gemeentewapen

Op 20 juli 1816 kreeg de gemeente **Oijen en Teeffelen** een gemeentewapen toegekend. Dit wapen combineert het wapen van de hertogen van Gelre uit het huis Gulik, maar dan in de rijkskleuren, en de parochieheilige, St. Servaas, eigenlijk zoals de oude schependomszegels van Oijen dat altijd gedaan hadden.

Oudste bewoning en ontwikkeling

De Brabantse Maaskant heeft vanouds sterke banden met machtige kerkelijke instellingen in het zuiden, zoals het Lambertuskapittel uit Luik, de Remigiusabdij uit Reims en de abdij van Sint-Truiden. Oijen had te maken met het kapittel van Sint-Servaas in Maastricht. Dat kapittel had in 1062 de "villa Oya" ofwel het domein Oijen in zijn bezit. In 1139 bestond er al een Oijense kerk, toegewijd aan Sint-Servaas.

Landgoederen en kerk kwamen in 1361 door verkoop aan Maria van Brabant, de vrouw van hertog Reinoud III van Gelre. Zij gaf in datzelfde jaar opdracht tot de bouw van een kasteel, liet munten slaan (illegaal!) en tol heffen op de Maas. Na haar overlijden in 1399 werden heerlijkheid en kasteel Gelders.

Naar de kerk of niet (en welke dan)

Tijdens het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) kwam Gelre, en dus ook Oijen, onder het Staatse gezag, terwijl het naburige Brabantse en Megense gebied nog onder de Spaanse koning bleven. De openbare uitoefening van de katholieke godsdienst werd in het Staatse gebied verboden en de Oijense kerk ging over naar de protestanten. Op den duur gebeurde hetzelfde in het kwartier Maasland van de Meierij van 's-Hertogenbosch, maar niet in het graafschap Megen. Daar bleef de positie van het katholicisme onaangetast.

In het graafschap Megen lag ook het dorpje Teeffelen, redelijk hoog op een zandopduiking. Archeologische vondsten wijzen dan ook op een vrij continue bewoning sinds de IJzertijd. Kerkelijk hoorde Teeffelen bij Oijen, maar in de vijftiende eeuw had het dorp al wel een kapel, toegewijd aan de H. Antonius. Deze werd na de Elisabethsvloed van 1421 in gebruik genomen als parochiekerk en kreeg als patroon de H. Benedictus.

In de jaren 1657-1661 werd het gebouw vernieuwd en vergroot tot de huidige omvang. Hier gingen de katholieke Oijenaren in de zeventiende en achttiende eeuw een tijdlang naar de kerk. Pas in 1712 kwam er in Oijen een schuurkerk, mogelijk aan de Vlierstraat ter hoogte van de veerstoep.

1672 kennen we in Nederland als het Rampjaar. Dat gold zeker ook voor Oijen. Op 27 maart van dat jaar brandde onder andere het huis van secretaris Devenijns af. Deze bewaarde het dorpsarchief thuis en dat bleek fataal: alle stukken, ouder dan 1672, zijn verbrand. Het huis van Devenijns stond vermoedelijk in de Hamstrastraat, die ook wel – niet toevallig – de 'verbrande straat' wordt genoemd.

Het ontbreken van bewijsstukken leverde veel problemen op toen op grond van de Staatsregeling van 1798 de katholieken van Oijen hun kerk met bijbehorende bezittingen konden teruggeisen. Uiteindelijk kwam men er toch wel uit. De protestanten konden in 1810, dankzij een subsidie van koning Lodewijk Napoleon, een nieuw kerkje bouwen aan het Boveneind. Het staat er nog steeds.

Water en dijken

Omdat Oijen een voor driekwart gesloten dijkkring vormde, ligt het voor de hand dat het waterschapsbestuur van De Polder van Oijen hier een belangrijke rol vervulde, zeker zo belangrijk als het 'gewone' dorpsbestuur. Gemeente en polder deelden er sinds 1854 zelfs de voordeur. Het gebouwtje aan de Oijense Bovendijk stond echter bekend als "polderhuis", waarschijnlijk omdat de polder het grootste gedeelte van de bouwkosten had gedragen. In 1919 werd verhuisd naar het monumentale pand aan de Oijense Bovendijk 2, waar de overleden burgemeester Van Amstel had gewoond. In Oijen mag dan veel gesloopt zijn, het 'polderhuis' en het laatste raadhuis hebben in ieder geval de 21e eeuw gehaald.

NH Kerk te Oijen

Voor zover de geschiedenis van Oijen en Teeffelen in vogelvlucht.